

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ (11)

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

Γ' ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Καρπενήσι 17 - 19 Μαΐου 1996

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 2000

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητής Κτηνιατρικής Α. Π. Θεσ/κης

Γεννήθηκε το 1941 στα Ψιανά Ευρυτανίας. Μετά τις εγκύκλιες σπουδές του φοίτησε στην Κτηνιατρική Σχολή του Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσσαλονίκης, από την οποία πήρε πτυχίο το 1967 και διδακτορικό δίπλωμα το 1974. Έπειτα σπούδασε νομικά στη Νομική Σχολή του Α.Π.Θ. (Τμήμα Οικ/κών Επιστημών) από όπου πήρε πτυχίο το 1982. Μεταπτυχιακές σπουδές έκαμε στο M.SC. του Πανεπιστημίου του READING της Αγγλίας το 1978. Μετεκπαίδευση στην Ελλάδα και το εξωτερικό σε θέματα ζωϊκής παραγωγής, πληροφορικής και στατιστικής.

Σταδιοδρομία: 1967-69 κτηνίατρος στην περιοχή Δυτ. Φθιώτιδας (Σπερχειάδα), 1969 βοηθός Κτηνιατρικής Σχολής ΑΠΘ, 1975 επιμελητής, 1982 λέκτορας, 1986 επίκουρος καθηγητής στον Τομέα Παραγωγής, από το 1989 αναπληρωτής καθηγητής του ίδιου τομέα. Από το 1991 διδάσκων-επισκέπτης καθηγητής στο Τμήμα Γεωπονίας Φυτικής και Ζωϊκής παραγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Μέλος ΓΕΩΤΕΕ, Οικονομικού Επιμελητηρίου, Ελληνικής Ζωοτεχνικής Εταιρείας, Ελληνικής Κτηνιατρικής Εταιρείας, World Poultry Production Association. Αντιπρόεδρος Δ.Σ. της Εταιρείας Αγροτικής Ανάπτυξης Ευρυτανία ΑΕ (θυγατρικής της ΑΤΕ).

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Λ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητής Κτηνιατρικής Α. Π. Θεσ/κης

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΙΚΕΛΛΟΠΟΤΑΜΟΥ Ν. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Ένα κομμάτι της Ευρυτανίας που βρίσκεται ανάμεσα στα ψηλά βουνά Καλλιακούδα, Παναιτωλικό, και Γραμμένη Οξυά (Σαράνταινα), διασχίζεται και σημαδεύεται από τον Κρικελλοπόταμο, είναι πνιγμένο από κάθε είδους βλάστηση, και ενδείκνυται για οικολογική αναβάθμιση και οικονομική ανάπτυξη. Ο Κρικελλοπόταμος, το ποτάμι για τους κατοίκους της περιοχής ξεκινάει, ψηλά από τη Σαράνταινα, μαζεύει, ένα-ένα τα ρέματα Δομνίστας, Τσιπιτέικο ή Ανιάδας, Τσικλίτσας, Ψιανών, Δολιαννών που συναντάει στο διάβα του και καταλήγει μεγάλος και ορμητικός στα Διπόταμα, από όπου ενωμένος με τον Καρπενησιώτη κυλάει αργά - αργά στη λίμνη των Κρεμαστών (Μπακογιάννη).

Στη βαθιά χαραδρώδη κοιλάδα λοιπόν, που σχηματίζεται ανάμεσα στα παραπάνω βουνά, καθώς σέρνεται προς δυτικά το ποτάμι, περνάει από το φαράγγι του Λινού νερού, του Κάκαβου, του Πανταβρέχει. Φαράγγια, ασυνήθιστης άγριας ομορφιάς. Στα ισιώματα, δεξιά και αριστερά, σκαρφαλωμένα και φωλιασμένα στις πλαγιές των γύρω βουνών βρίσκονται τα χωριά του Κρικελλοπόταμου: Μαρίνος, Τσιπιτέικα, Καστανούλα, Ψιανά, Ρωσκά, Στουρνάρα, Κοντίβα, Λιναράκι, Καστανιά.

Ο Κρικελλοπόταμος αποτελούσε ανέκαθεν τη βιομηχανική ζώνη θα λέγαμε για τα παραποτάμια αυτά χωριά. Στους μύλους που οι μυλόπετρες τους γύριζαν με τα νερά του, το κίτρινο χρυσαφένιο καλαμπόκι που παραγόταν στις πεζούλες, μετατρεπόταν σε αλεύρι και στις νεροτριβές και

τα μαντάνια γίνονταν τα ρούχα των κατοίκων. Εδώ, το κάθε απομεινάρι πλέον που βλέπει σήμερα ο επισκέπτης (χαλάσματα και λιθοσώρια), όταν μάλιστα έζησε και κάποιο κομμάτι της ζωής του σε αυτά τα μέρη, του διηγείται τις ιστορίες των μυλωνάδων... και σκέπτεται...αλήθεια πως χάθηκε ο κόσμος και ερήμωσε αυτός ο τόπος; Νιώθει τη μελαγχολία που του αφήνει όταν το όνειρό του τελειώνει και προσγειώνεται στη σημερινή πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα πολύ σκληρή για τον ίδιο και την Ευρυτανία.

Μόνο ο Κρικελλοπόταμος εξακολουθεί να κυλάει, το ίδιο όπως και παλιά, τα νερά του. Αυτός ο ποταμός, που έδινε ζωή σε μια ολόκληρη περιοχή, μπορεί να δώσει ζωή ξανά σε αυτά τα μέρη.

Είναι λοιπόν ο ποταμός, μαζί με τη γύρω από αυτόν περιοχή, ένας φυσικός πόρος που με την κατάλληλη αξιοποίησή του μπορεί να αποτελέσει τον κύριο μοχλό ανάπτυξης του τόπου, που είναι ο οικολογικός τουρισμός.

Αυτό μπορεί να γίνει με την εφαρμογή ενός μοντέλου ανάπτυξης το οποίο θα απαρτίζεται από επιμέρους άξονες-ενέργειες. Οι άξονες αυτοί (οικοτουρισμός, κτηνοτροφία, ορεινή ιχθυοκαλλιέργεια, οργάνωση αγώνων kayaks) θα αλληλοεξαρτώνται κατά τρόπο που το προϊόν της συνεργασίας τους θα είναι η ίδια η ανάπτυξη. Κάθε άξονας θα περιλαμβάνει και μια δραστηριότητα με την οποία και θα γίνεται έλλογη αξιοποίηση των φυσικών πόρων της περιοχής, χωρίς όμως τη ληστρική εκμετάλλευση. Για να στηθεί το μοντέλο χρειάζεται να καταγραφούν οι φυσικοί πόροι που θα χρησιμοποιηθούν για την κάθε δραστηριότητα. Έτσι, για την κτηνοτροφική δραστηριότητα θα καταγραφεί η υπάρχουσα κατάσταση σε ό,τι αφορά τους βοσκοτόπους, τον αριθμό κτηνοτρόφων, την ηλικία τους, τον αριθμό ζώων κτλ. Για την ορεινή ιχθυοκαλλιέργεια θα καταγραφούν η ποιότητα του νερού του Κρικελλοπόταμου και ο τρόπος που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί καλύτερα με τον εμπλουτισμό αυτοχθόνων ψαριών (πέστροφας κτλ.). Σε ό,τι αφορά στην τουριστική αξιοποίηση, αυτή θα βασιστεί στην ανάπτυξη της θέσης Πανταβρέχει ως μνημείου της φύσης.

Έτσι, έχοντας υπόψη ότι σήμερα στην περιοχή υπάρχει:

Τραγικό δημογραφικό πρόβλημα (κανένα Δημοτικό Σχολείο δε λειτουργεί, σπάνια γίνονται γάμοι).

- Η μόνη αξιοποίηση των φυσικών πόρων και κυρίως εκείνου των βοσκοτόπων γίνεται με την κτηνοτροφία την οποία συντηρούν οι υπερέλικες κτηνοτρόφοι.

Τα ελπιδοφόρα αποτελέσματα που έδωσε η εφαρμογή από την «ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε.» του προγράμματος Αγροτουρισμού στο Κρίκελλο

προτείνεται το παρακάτω μοντέλο ανάπτυξης, που οι μεταβλητές του θα αποτελούνται από ενέργειες που θα εκτελούνται από ανθρώπους μονίμους ή μη κατοίκους της περιοχής. Έτσι λοιπόν προτείνεται η ίδρυση πάρκων ψαρέματος, η οργάνωση αγώνων kayaks και η οικολογική αξιοποίησή του φαραγγιού Πανταβρέχει. Ειδικότερα:

Ίδρυση Πάρκων Ψαρέματος

Η ίδρυση των πάρκων ψαρέματος της άγριας πέστροφας θα γίνει μετά από σχετική μελέτη, της οποίας τα βασικά στοιχεία έχουν ως εξής:

Παραγόμενα προϊόντα / υπηρεσίες – Προτείνεται η εγκατάσταση μικρών πάρκων ψαρέματος στις τοποθεσίες Λινό νερό και Κάκαβο.

Στόχος και περιεχόμενο - Η παροχή αναψυχής και ο εμπλουτισμός του τουρισμού «ζήσε και περπάτα ολοπτόταμα». Κάθε ερασιτέχνης ψαράς θα ψαρεύει με μέσα που θα επιτρέπονται και η καταβολή δικαιώματος ψαρέματος θα γίνεται με πάγιο βασικό τέλος ανεξάρτητα από την ποσότητα των αλιευμένων ψαριών που στη συνέχεια όμως θα προσαυξάνεται ανάλογα με την ποσότητα η οποία και θα καθορίζεται κάθε φορά από τον φορέα διαχείρισης

Εξοπλισμός-δεδομένα - Μικρό camping, κατασκευή ιχθυογεννητικού σταθμού π.χ. στο Τσιπιτέικο ρέμα, κτλ.

Κόστος επένδυσης, προβλεπόμενο κύκλος εργασιών και θέσεις εργασίας. - Επένδυση: ; Κύκλος εργασιών: ; Θέσεις εργασίας: ;

Οργάνωση αγώνων kayaks

Όταν από τη στροφή μεταξύ Κρικέλλου και Δομνίστας ή από το Διάσελο ή από την Αγία Παρασκευή ρίξεις ένα βλέμμα κάτω στη βουνίσια κοιλάδα - χαράδρα, θα μείνεις έκθαμβος από το θέαμα. Θα δεις το ποτάμι να σέρνεται σαν κυνηγημένος φιδωτός δράκοντα, έτοιμος να κρυφτεί στα νερά της λίμνης Κρεμαστών. Θα δεις τις πηγές του, κάτω από τη Παθούλα, να ξεπηδούν από τα σπλάχνα της γης, αφήνοντας τα νερά ελεύθερα να κυλούν ατίθασα ανάμεσα στις μουσκληασμένες πέτρες για να γυρίσουν με δύναμη τις φτερωτές των αλευρομύλων ή του μαντανιού.

Σε αυτό το ποτάμι που εδώ και κάμποσα χρόνια Έλληνες και Ξένοι κάνουν kayak, μπορεί να οργανωθούν και επίσημα κάθε Μάιο αγώνες kayak στην αρχή Πανελλήνιοι και στη συνέχεια Διεθνείς. Για την οργάνωση αυτή τα βασικά δεδομένα και οι πληροφορίες δίνονται συνοπτικά παρακάτω:

Παραγόμενα προϊόντα / υπηρεσίες - Η οργάνωση των αγώνων kayaks θα γίνει από φορέα, επιχείρηση που θα ανήκει στην περιφέρεια του Δή-

μου Ευρυτάνων, αλλά θα συμμετέχει και ιδιώτης, και θα είναι ενταγμένη στη λειτουργία του προγράμματος αγροτουρισμού. Η επιχείρηση θα περιλαμβάνει: ξενώνα ή δίκτυο ξενώνων σε ένα ή περισσότερα χωριά του Κρικελλοπόταμου, παρατηρητήρια οπτικής προσέγγισης του ποταμού καθώς και των γύρω από αυτόν φαραγγίων, βουνών κτλ., 1-3 οργανωμένα φυσικά μονοπάτια, πρατήριο διάθεσης τοπικών προϊόντων, μικρό camping κτλ.

Περιεχόμενο και σκοπός - Η οργάνωση των αγώνων kayaks θα γίνει με την εκπόνηση μελέτης που θα περιλαμβάνει προσέγγιση ενός επενδυτικού σχεδίου διάρθρωσης της σπονδυλωτής επένδυσης. Στόχος είναι η διερεύνηση της δυνατότητας οργάνωσης των αγώνων και η στήριξη του αγροτουρισμού μέσω του αθλητικού αυτού γεγονότος που θα αποφέρει ένα σημαντικό εισόδημα στους κατοίκους της προβληματικής αυτής περιοχής.

Κύρια συμπεράσματα: Η επιχείρηση απευθύνεται σε ένα ορισμένο τμήμα της τουριστικής αγοράς με πακέτο υπηρεσιών ορεινού τουρισμού και εξυπηρέτησεων, σε συνεργασία με γραφεία ταξιδίων Αθήνας, Θεσσαλονίκης, και εξωτερικού, επιχειρήσεις, σχολεία κτλ.

Κόστος επένδυσης κτλ. - Κόστος επένδυσης: Κύκλος εργασιών: Θέσεις εργασίας;

Δεδομένα - Ο Κρικελλοπόταμος, από τη γέφυρα Δομνίστας - Κρικέλλου μέχρι εκείνη στα Διπόταμα έχει μήκος 30 km περίπου. Σέρνεται ανάμεσα σε φαράγγια με άγρια φυσική ομορφιά, παρουσιάζει ομαλή ροή και γενικά είναι ένα ήμερο ποτάμι. Κάθε χρόνο κατά τους μήνες Απρίλιο και Μάιο, αρκετοί Έλληνες και ξένοι έρχονται στο ποτάμι και κάνουν kayaks. Κατά ομολογία τους η διαδρομή είναι μοναδική.

Εξοπλισμός - επιλογή: Ο σχεδιασμός και η κατασκευή ξενώνα ή ξενώνων είναι έργο ειδικού αρχιτέκτονα. Προτείνεται εκτός από το Κρίκελλο ή Δομνίστα και η κατασκευή ξενώνα σε τοποθεσία κοινότητας Ψιανών (π.χ. Αγία Παρασκευή).

Τοποθεσία - Φορέας - Κριτήριο για την επιλογή είναι η γειτνίαση με τον ποταμό. Φορέας η τοπική διακοινοτική αρχή, καθώς και ιδιώτης που θα έχει το management

Οικολογικός τουρισμός

Ο Οικολογικός τουρισμός θα αναπτυχθεί με άξονα την αξιοποίηση του Πανταβρέχει. Το Πανταβρέχει σχηματίζεται από τα νερά ενός κεφαλόβρουσου που πέφτουν από ύψος περισσότερο από 50 μέτρα και δίνουν τη μορφή μιας παντοτινής βροχής. Να πώς περιγράφει το σχηματισμό του ο μακαρίτης Γιάννης Βράχας που πολλές φορές πέρασε από αυτή τη θέση:

«Το κεφαλόβρυσο εξακολουθεί να βγαίνει από το βράχο, να λούζει τα χορτάρια που είναι φυτρωμένα και σαν ψιλή βροχή από κάθε χορταράκι να πέφτει σαν από ουρανό στο ποτάμι. Εκεί πάντα βρέχει για εκείνον που περνάει ολοπόταμα κι ο λαός αυτή την τοποθεσία την έχει ονομάσει Πανταβρέχει...». Και καλοκαίρι σαν περάσεις στην ακροποταμιά με τα θεόρατα και πάντα αγέραστα πλατάνια, σε πιάνει ρίγος από τη δροσιά. Το χειμώνα δε θα μπορέσεις να κρατήσεις τα δόντια από το τρεμοκουκούρισμα. Ζηλευτό μέρος σαν πιάσουν οι μεγάλες ζέστες στους κάμπους και να το θυμάσαι ακόμα, αισθάνεσαι άνεση και σαγηνεύεσαι από το μουρμούρισμα του νερού. Τα βασικά δεδομένα για την αξιοποίηση του Πανταβρέχει δίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Παραγόμενα προϊόντα / υπηρεσίες Υπηρεσίες στον τομέα ενός ήπιου τουρισμού στη μορφή «ζήσε τη φύση».

Στόχος και περιεχόμενο της μελέτης - Να προταθεί ένα σχέδιο ίδρυσης των καταλλήλων υποδομών ώστε με σεβασμό στο περιβάλλον η τοποθεσία πανταβρέχει να γίνει προσιτή σε όποιον επιθυμεί.

Κύρια συμπεράσματα σχετικά με την αγορά προϊόντων / υπηρεσιών της μονάδας - Εκτιμάται ότι με την ίδρυση και λειτουργία φορέα αξιοποίησης της τοποθεσίας θα δοθεί ώθηση στον τομέα του ορεινού τουρισμού «ζήσε ολοπόταμα».

Εξοπλισμός - Μικρό camping αναψυκτήριο, κατασκευή 2-3 ολοπόταμων μονοπατιών, βελτίωση του δρόμου Κρικέλλου - Ψιανών που είναι και ο μοναδικός που πάει πλάι-πλάι στο ποτάμι κτλ.

Κόστος επένδυσης - Κόστος επένδυσης; Κύκλος εργασιών; Θέσεις εργασίας;

Φορέας - Ιδιώτης και κοινότητες Ρωσκάς και Ψιανών.

Η ζωή στην περιοχή θα ξεπηδήσει με τη δημιουργία και την οργάνωση των αγώνων kayaks, με την ανάδειξη ενός μοναδικού μνημείου φύσης του Πανταβρέχει, με την οργάνωση πάρκων για ψάρεμα της άγριας πέστροφας. Οι παραπάνω ενέργειες θα αποτελούν τον κορμό της ανάπτυξης. Από αυτόν τον κορμό θα υπάρξουν παράπλευρες ενέργειες (ίδρυση ιχθυογεννητικού σταθμού, κατασκευή ξενώνων, κατασκευή μονοπατιών, λειτουργία ενός μύλου και νεροτριβής, καλλιέργεια μερικών λογγών για την παραγωγή κηπευτικών, δημιουργία μικρών κτηνοτροφικών μονάδων κτλ.). Μεταξύ αυτού του κορμού και των παρακλαδιών υπάρχει αλληλεξάρτηση έτσι που χωρίς τα παρακλάδια δεν αναπτύσσεται ο κορμός και το αντίστροφο. Αποτέλεσμα της ανάπτυξης αυτής θα είναι η παρουσία ζωής σχεδόν όλο το χρόνο σε αυτά τα μέρη.

Όμως βασική προϋπόθεση είναι να υπάρχουν σε λειτουργία όλα τα έργα και να υπάρχει θέληση των κατοίκων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ Α.Ε. 1993. Προτάσεις - συζητήσεις την περίοδο 1991-93.

Παπαναστάσης Β. και Α. Γιαννακόπουλος, 1989. Μελέτη Λιβαδοκτηνοτροφικής Αναπτύξεως Περιοχής Αγράφων Ευρυτανίας. Έκδοση Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδας. Αθήνα.

Χωριάτικοι Αντίλαλοι. Περιοδικό του Συλλόγου Καλλιακούδα. Διάφορα τεύχη 1991-95.

Φώτης Γ. 1996. Μαθήματα ιχθυοκαλλιεργειών (προσωπική επικοινωνία). Θεσσαλονίκη.

Ψηφιακή επεξεργασία:

Ζαχαρίας Ζηνέλης

Μάρτιος 2023